

УДК 356.2:346.7

DOI <https://doi.org/10.32782/yuv.v6.2024.9>**Е. Іванченко,**

кандидат юридичних наук,
професор Української технологічної академії,
докторант Науково-дослідного інституту приватного права
і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака
Національної академії правових наук України,
радник Асоціації митних брокерів України

**МИТНЕ ДЕКЛАРУВАННЯ:
РИЗИКИ ТА ПРАВОВІ НАСЛІДКИ**

Постановка завдання. Митне декларування товарів є важливою складовою у процесі митного контролю та оформлення товару. Від рівня професійної підготовки декларанта залежать правильність декларування та своєчасність оформлення товару. Зазвичай митним оформленням займаються досвідчені фахівці – митні посередники (брокери), які розуміються у митних правилах, товарознавстві, оподаткуванні, у питаннях адміністративного, господарського, цивільного, морського права тощо. Митне декларування є одним із основних видів надання послуг з боку митного посередника та (або) безпосереднім виконанням обов'язків з боку суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) при заявленні товару до митниці з метою здійснення митного контролю та оформлення.

Практика доводить, що декларування товарів власними силами здійснюється, як правило, суб'єктами великого або середнього підприємства. Для таких суб'єктів господарювання, навіть за найнижчих тарифів митного брокера фінансово доцільно доручити митне оформлення фахівцям, що є його штатними працівниками. При цьому, працівник декларанта має бути професіоналом, оскільки його робота сповнена нюансів: від належного кодування товарів, що переміщуються через митний кордон України до визначення їх митної вартості [1, с. 97].

Вчинення належного декларування товару з заповненням митної декларації (МД) забезпечує своєчасне, безперешкодне митне оформлення та випуск заявленого товару у вільне використання. Проблематика особливостей митного декларування товарів і пов'язаних з цим ризиків частково розглядалася нами раніше у наукових публікаціях [2; 3] в яких, незважаючи на період дії правового режиму воєнного стану, доводилась необхідність та терміновість нормативно-правового регулювання зазначеного питання.

Стан дослідження. Ризики пов'язані з митним декларуванням товарів існували завжди. Під ризиками слід розуміти негативні наслідки, які у нашому дослідженні, виникають за непередбачуваних обставин, які неможливо, або майже неможливо прорахувати наперед у процесі митного декларування товару. Ніхто не відміняв «людський фактор», недосконалість митного законодавства, технічні збої у програмному забезпеченні при заповненні МД тощо. Напевно, вони залишатимуться і в майбутньому, як фактор непередбачуваних обставин. У нашому дослідженні ми розглянемо окремі з них (недекларування товару, процедура спрощеного декларування партії товарів, визначення митної вартості при оподаткуванні товарів), які на нашу думку, є більш актуальними у процедурі митного декларування та потре-

бують подальшого нормативно-правового врегулювання для їх усунення та (або) мінімізації.

Постановка завдання. Метою статті є всебічне дослідження ризиків, які виникають при митному декларуванні товарів, застосуванні процедури спрощеного декларування партії товарів у межах однієї товарної позиції УКТЗЕД визначенні митної вартості при оподаткуванні товарів.

Результати дослідження. Для з'ясування поняття «митне декларування» доцільно звернутись до Митного кодексу України (Кодексу) [4], як основного закону що регулює митну справу. У відповідності до пункту 1 статті 257 Кодексу декларування здійснюється шляхом заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення. Пунктом 6 цієї статті передбачено, що положення про митні декларації (МД) та форми цих декларацій затверджуються Кабінетом Міністрів України, а порядок заповнення таких декларацій та інших документів, що застосовуються під час митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, – центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику. На виконання цього пункту Постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 року № 450 «Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій» затверджено *Положення про митні декларації та форми цих декларацій* [5] та Наказом Міністерством фінансів України від 30.05.2012 року № 651 *Порядок заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа* [6].

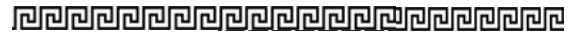
Введення правового режиму воєнного стану вплинуло на зміну пріоритетності напрямів реалізації завдань державної митної політики, спряму-

вавши її на посилення існуючих безпечових аспектів та спрощення митних процедур і формальностей [7, с. 26]. Своєчасне вирішення цих завдань вимагає від державних органів влади невідкладних заходів по вдосконаленню чинного митного законодавства, в тому числі у напрямку вдосконалення процедури митного декларування товарів з заповненням МД.

В розрізі вирішення цих завдань розглянемо окремі питання митного декларування товару та пов'язані з ними ризики, які безпосередньо впливають на результат митного контролю та оформлення товарів, а саме: 1) *недекларування товару* за обставинами, які не залежать від декларанта і в подальшому можуть привести до негативних наслідків – складання протоколу про порушення митних правил; 2) питання пов'язані із *процедурою спрощеного декларування партії товарів у межах однієї товарної позиції УКТЗЕД*; 3) *визначення митної вартості при оподаткуванні товарів*.

1. Недекларування товарів

Недекларування товарів є одним із видів порушень митних правил з виникненням ризиків при здійсненні митної брокерської діяльності. Відповідно до статті 458 Кодексу – порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений цим Кодексом та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органом для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи цим Кодексом чи іншими законами України, і за які цим Кодексом передбачена адміністративна відповідальність.

Згідно статті 9 Кодексу України про адміністративні правопорушення [8] – адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність.

З точки зору митної практики оформлення товарів, не завжди є можливість з боку декларанта по незалежним від нього причинам, фахової підготовки та досвіду об'єктивно оцінити ризики пов'язані з порушенням митних правил, а саме в нашому випадку – *недекларування товару*. Це відбувається за різних обставин та ситуацій, які не залежать напряму від декларанта і, в якості прикладів, наведемо декілька з них. У нашому випадку, для більш детального аналізу, розглянемо *приклад* ситуацій, котрі є умовні та не є вичерпними, які можуть виникнути при недекларуванні товару із заповненням МД у режимі «імпорт» для юридичних осіб.

Приклад 1. При завантаженні вантажу на адресу отримувача (імпортера), перевізник (водій) без відома відправника (експортера) поклав у вантажний відділ транспортного засобу особисті речі: запасне колесо, ремкомплект, продукти харчування, одяг тощо.

Приклад 2. Вантажовідправник (експортер) разом з основним вантажем поклав у незначній кількості до основного складу товару рекламну продукцію, каталоги, сувеніри тощо.

Приклад 3. Замість 5000 одиниць продукції (наприклад: взуття, одяг, канцелярські товари, засоби гігієни тощо) при митному огляді та підрахунку виявилось 5003 одиниці. Тобто незначна кількість за незначною митною вартістю товару, яка суттєво не впливає на розмір сплати митних платежів.

Приклад 4. При зважуванні отриманого вантажу (наприклад: корм для тварин, декоративний гравій, цукор тощо) на митному терміналі замість вказаної ваги -22500 кг. по факту виявилось – 22550 кг.

У всіх чотирьох випадках виявлені незадекларовані товари, які не вказані а ні в товаросупровідних документах, а ні в заявленій декларантом МД. З точки зору декларанта, і на нашу думку це справедливо, зазначені приклади підпадають під форс-мажорні обставини, а саме – обставини незалежні від нього та його дій. Але з точки зору чинного законодавства його дії підпадають під ознаки статті 472 Кодексу, пункт 1 – *Недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення*. Недекларування товарів (крім тих, що переміщуються через митний кордон України громадянами), транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, тобто незаявлення за встановленою формою точних та достовірних відомостей (наявність, найменування або назва, кількість тощо) про товари, транспортні засоби комерційного призначення, які підлягають обов'язковому декларуванню у разі переміщення через митний кордон України, – тягне за собою *накладення штрафу в розмірі 100 відсотків вартості цих товарів, транспортних засобів з конфіскацією зазначених товарів, транспортних засобів*.

Тобто, формально, згідно статті 472 Кодексу є всі підстави для притягнення декларанта до адміністративної відповідальності з усіма правовими наслідками, що наш погляд, не зовсім доцільно і справедливо та створює дисбаланс як з юридичної (співвідношення: порушення – відповідальність), так і економічної (незначна кількість та вартість виявленого незадекларованого товару з незначною сплатою митних платежів) точки зору і потребує додаткового норматив-

но-правового унормування з метою раціонального здійснення митного контролю та доцільності притягнення декларанта до адміністративної відповідальності або без такої. Крім того, є ймовірність створення умов до корупціогенного фактору, який може виникнути виходячи із формальної сторони незначного порушення митних правил. Вирішення зазначеного питання потребує системного аналізу з відпрацюванням існуючої практики застосувань притягнень до адміністративної відповідальності, а також визначення переліку нормативних документів, які потребують змін.

Одним із шляхів вирішення та врегулювання зазначеного питання, на нашу думку, є заповнення та подання до митного оформлення додаткової (коригуючої) МД на незадекларований товар, наприклад, з літерою «Д» (додаткова) або «К» (коригуюча) з дотриманням вимог (в разі необхідності з внесенням змін та (або) доповнень) Постанови Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 року № 450 «Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій», яким затверджено Положення про митні декларації та форми цих декларацій, та Наказу Міністерства фінансів України від 30.05.2012 року № 651 «Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа» із сплатою за незадекларований товар митних платежів у кратному розмірі. Кратний розмір встановлюється нормативно в залежності від виду товару, його кількості, митної вартості та розміру сплати митних платежів. У цьому випадку ми досягаємо дві цілі: перша – забезпечення сплати належних митних платежів і друга – декларування незадекларованого товару. Кратність по сплаті митних платежів, на наш погляд, по суті і буде відповідальністю за недекларування товару і повною мірою відповідати розміру незначної провини, яка має бути визначена нормативно.

Рішення про застосування додаткової (коригуючої) МД з метою прискорення процесу митного контролю та оформлення товару приймається на рівні керівника митного підрозділу або уповноваженої особи в якому здійснюється митне оформлення товару за заявою декларанта (митного брокера) з врахуванням визначених критеріїв по кількості та вартості незадекларованих товарів. Нумерація та облік зазначеної МД здійснюється з прив'язкою до основної декларації шляхом внесення інформації до відповідних граф МД. Усі питання пов'язані з можливістю та порядком застосування додаткової (коригуючої) МД мають бути закріплені нормативно і мати конкретний вичерпний перелік умов та вимог. Також вважаємо за необхідне нормативно визначити, що декларант (митний посередник) має право самостійно обирати спосіб щодо подальшого оформлення товару: через складання протоколу відносно незадекларованого товару, або з складанням додаткової (коригуючої) МД та сплатою митних платежів.

В результаті запровадження запропонованого порядку, ми отримаємо наступні *суттєві* переваги:

- економія державних коштів при впровадженні у порушенні митних правил (нерациональна задіяність митних органів, судів, виконавчої служби);

- не відволікаємо державні органи (митні, експертні, судові) по суті справи на незначні правопорушення (спрямування кадрового потенціалу для вирішення більш складних та важливих завдань);

- сприяння зовнішньоекономічній та митній посередницькій діяльності (уникнення простою транспортних засобів, скорочення часу митного контролю та оформлення товару).

Також необхідно, з метою належного здійснення митного контролю та оформлення незадекларованого товару запровадити деякі *обмеження*. А саме, дія запропонованого

порядку не поширюється на товари та предмети заборонені до ввезення на митну територію України, а також на товари що потребують додаткових дозволів і заходів з боку інших державних органів задіяних у процесі митного контролю та оформлення товару, або підпадають під нетарифні методи регулювання. В таких випадках має бути застосований нормативно визначений диференційний підхід в залежності від коду та кількості товару.

Отже, одним із шляхів вирішення уникнення ризиків при декларуванні є запровадження додаткової (корируючої) МД, яка надає переваги не тільки суб'єктам ЗЕД та митним посередникам, а і посадовим особам державних органів, забезпечує спрощення митних процедур і формальностей, мінімізує корупціогенні фактори, сприяє поповненню державного бюджету України та здійсненню зовнішньоекономічної діяльності.

2. Процедура спрощеного декларування партії товарів

Окрему увагу слід приділити питанню з митного декларування товарів за спрощеною процедурою. Незважаючи на запровадження правового режиму воєнного стану Верховна Рада України та органи виконавчої влади постійно ведуть нормотворчу роботу з вдосконалення митного законодавства. 27 липня 2022 року Верховна Рада України прийняла у другому читанні законопроект «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо врегулювання процедури складання митних декларацій на товари, які класифікуються у межах однієї товарної позиції згідно з УКТ ЗЕД, відповідно до Митного кодексу Європейського Союзу» [9]. За інформацією опублікованою Урядовим порталом [10], запропоновані Міністерством фінансів України зміни до Кодексу спрощують для бізнесу процес декларування товарів. Спрощення декларування полягає у тому, що можна групувати товари зі схожими харак-

теристиками під одним кодом і наводити їх повний опис в одній графі митної декларації. На відміну від існуючих до сьогодні у Кодексі норм, які належно не працювали, законом пропонується імплементувати європейські правила, які встановлюють, що групувати товари можна лише зі схожими характеристиками (у межах однієї товарної позиції УКТЗЕД). Зокрема, статтю 267 Кодексу викладено у новій редакції, а також доповнено статтю 280 Кодексу наступними нормами:

- за бажанням декларантів дозволяється спрощене декларування партії товарів, які класифікуються в різних товарних підпозиціях згідно з УКТЗЕД, за одним класифікаційним кодом, за умови, що цьому коду відповідає найбільша ставка мита у межах однієї товарної позиції УКТЗЕД;

- таке спрощене декларування тепер буде поширюватись і на експорт;

- для цілей застосування цієї норми відбуватиметься перерахунок специфічної ставки мита в адвалорну для справляння мита за найбільшою ставкою.

Запровадження спрощеного декларування безпосередньо вплинуло на процедуру митного декларування товару. Виходячи з митної практики, декларант не завжди по незалежним від нього причинам і обставинам (обмежена інформація про товар, обов'язковість додаткової фахової експертизи, пересортиця товару тощо), фахової підготовки та досвіду може об'єктивно підійти до визначення коду товару, який класифікується в різних товарних підпозиціях згідно з УКТЗЕД, що в свою чергу може призвести до певних ризиків пов'язаних з порушенням митних правил в особі декларанта та притягнення його до адміністративної відповідальності, а саме: *недекларуванням товару* (стаття 472 Кодексу) або дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати митних платежів чи зменшення їх розміру

(стаття 485 Кодексу). Звичайно, для уникнення вірогідності порушення митних правил при декларуванні товару з боку декларанта, а відповідно і уникнення ризику, який виникає в разі виявлення інших позицій товару, цей шлях має сенс. Також це доцільно при декларуванні широкого асортименту продукції (дрібні речі, фурнітура, запасні частини до приладів тощо), коли вигідніше, як з юридичної так і практичної точки зору, декларування за одним класифікаційним кодом з метою прискорення митного контролю та оформлення товару і уникнення додаткової процедури для визначення коду по кожній позиції товару.

Недоліками при спрощеному декларуванні партії товарів, які класифікуються в різних товарних підпозиціях згідно з УКТЗЕД, на наш погляд, є декларування за одним класифікаційним кодом, що може спричинити додаткові матеріальні витрати з боку декларанта за рахунок сплати додаткових митних платежів (по суті за товар, якого немає), на які він має «закладатись» при розрахунку витрат пов'язаних з митним оформленням товару. Також до недоліків можна віднести внесення до бази даних митної вартості товарів Держмитслужби інформації щодо оформленого товару за найбільшою ставкою мита у межах однієї товарної позиції УКТЗЕД і, таким чином, це може привести до підвищення митної вартості товарів імпортованих або експортованих для інших суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, що в свою чергу підвищує розмір сплати митних платежів за оформлення цього товару. І нарешті, застосування процедури спрощеного декларування партії товарів у межах однієї товарної позиції УКТЗЕД може призвести до викривлення митної статистики у зв'язку із декларуванням товару під іншим класифікаційним кодом ніж той що був імпортований або експортований по факту. Вочевидь, що має сенс запровадження

більш досконалих механізмів, які б враховували як інтереси держави, так і суб'єктів ЗЕД та митних посередників. Міжнародні норми та стандарти митної політики за європейськими правилами мають забезпечити процес швидкого та безперешкодного входження України до Європейського співтовариства. Тому дуже важливо імплементувати європейські правила до законодавства України, але з обережністю, з врахуванням інтересів вітчизняного бізнесу. Це має бути виважена економічна і політична позиція щодо стратегічних цілей України, закріплена у нормативно-правових документах.

3. Визначення митної вартості товару при оподаткуванні товарів

Оцінка товарів для митних цілей (або визначення митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України), як визначають науковці [11, с. 45], є однією з найскладніших процедур у митній справі, і від умов та правил її проведення залежить ефективність заходів, як тарифного, так і нетарифного регулювання. Використовуючи різні нормативні підходи до визначення митної вартості, держава може посилювати фіскальну спроможність митних платежів, стимулювати товаропотік у певному напрямі або навпаки, перешкоджати імпорту чи експорту товару у випадках формування митної вартості згідно з адміністративно-фіксованою системою цін. При цьому, зміна методів оцінки митної вартості може бути додатковим протекціоністським бар'єром на шляху імпорту товарів, а не тільки збільшувати обсяги митних нарахунків. Одним із аспектів такої партнерської співпраці є врегулювання питань, щодо належного визначення митної вартості при декларуванні товарів, які переміщуються із ЄС на митну територію України або навпаки. Зазначений аспект тривалий час був і залишається дискусійними, як в правовій науці, так і в щоденній

практиці суб'єктів ЗЕД (резидентів і нерезидентів), при взаємодії із органами Держмитслужби. Наведене дає нам підстави констатувати, що нормативне закріплення належного та об'єктивного порядку визначення митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України – це ключове завданням на шляху набуття нашою державою повноцінного членства в ЄС.

Порядок та методи визначення митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України, встановлені розділом III Кодексу і базуються на положеннях статті VII Генеральної угоди з тарифів й торгівлі 1994 року [12] та Угоди про застосування статті VII ГАТТ (Угода) [13] і є однаковими для всіх товарів, які переміщуються через митний кордон України.

Заявлення митної вартості товарів здійснюється декларантом або уповноваженою ним особою під час декларування товарів у порядку, встановленому розділом VII та главою 8 Кодексу.

Відповідно до частини другої статті 52 Кодексу декларант або уповноважена ним особа, які заявляють митну вартість товару, зобов'язані заявляти митну вартість, визначену ними самостійно, у тому числі за результатами консультацій з митним органом; подавати достовірні відомості про визначення митної вартості, які повинні базуватися на об'єктивних, документально підтверджених даних, що піддаються обчисленню; нести всі додаткові витрати, пов'язані з коригуванням митної вартості або наданням митному органу додаткової інформації.

Під час здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів митний орган зобов'язаний, серед іншого, перевіряти числове значення заявленої митної вартості, наявність у поданих документах усіх відомостей, що підтверджують числові значення складових митної

вартості товарів, чи відомостей щодо ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари (пункт 1 частини четвертої статті 54 Кодексу).

У разі якщо надані згідно з частиною другою статті 53 Кодексу документи містять розбіжності, які мають вплив на правильність визначення митної вартості, наявні ознаки підробки або не містять всіх відомостей, що підтверджують числові значення складових митної вартості товарів, чи відомостей щодо ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари, декларант або уповноважена ним особа на письмову вимогу митного органу зобов'язані протягом 10 календарних днів надати (за наявності) додаткові документи.

Повноваження митного органу щодо можливості запиту додаткових документів передбачено як статтею 53 Кодексу, так і статтею 17 Угоди. Стаття 17 Угоди передбачає, що ніщо не повинно тлумачитися так, що обмежує або ставить під сумнів право митних адміністрацій упевнитися в істинності або точності будь-якої заяви, документа чи декларації, поданої для цілей митної оцінки.

Частиною п'ятою статті 54 Кодексу за митним органом закріплено право упевнюватися в достовірності або точності будь-якої заяви, документа чи розрахунку, поданих для цілей визначення митної вартості у випадках, встановлених Кодексом, письмово запитувати від декларанта або уповноваженої ним особи додаткові документи та відомості, якщо це необхідно для прийняття рішення про визнання заявленої митної вартості.

У разі неподання декларантом або уповноваженою ним особою документів згідно з переліком та відповідно до умов, зазначених у частинах другій – четвертій статті 53 Кодексу, або відсутності у цих документах всіх відомостей, що підтверджують числові значення складових митної вартості товарів, чи відомостей щодо ціни, що була фактично сплачена або підля-

гає сплаті за ці товари, митний орган може відмовити у митному оформленні товарів за заявленою декларантом або уповноваженою ним особою митною вартістю (пункт 2 частини шостої статті 54 Кодексу).

Згідно з частиною третьою статті 54 Кодексу за результатами здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів митний орган визнає заявлену декларантом або уповноваженою ним особою митну вартість чи приймає письмове рішення про її коригування відповідно до положень статті 55 Кодексу.

Виходячи з вищевикладеного, незважаючи на законодавчо унормований, в тому числі і такий, що відповідає нормам міжнародного права, порядок дій і взаємодії митного органу та декларанта з визначення митної вартості в процедурі декларування товару, на нашу думку, занадто громіздкий і зарегламентований, цілком залежить від «людського фактору», призводить до викривлення митної статистики та нерідко служить предметом дискусій і маніпуляцій як з боку митного органу (підвищення митної вартості), так і з боку декларанта (заниження митної вартості). Це в свою чергу створює додаткові ризики для декларанта при визначенні митної вартості товару та обумовлює нагальну потребу у вдосконаленні і доробці цього порядку в інтересах обох сторін без втрат надходження митних платежів до державного бюджету України.

У процесі визначення митної вартості при декларуванні товарів декларант значною мірою зацікавлений у швидкому та об'єктивному вирішенні питання, так як фактори своєчасного митного оформлення та правильність визначення митної вартості є суттєвими для подальшого безперешкодного випуску товару у вільне використання. У зв'язку з чим вважаємо за доцільне розглянути на виконавчому та законодавчому рівнях

державних органів влади з залученням громадської спільноти, що задіяна у процесі митного контролю та оформлення товарів (громадські ради, асоціації імпортерів та митних брокерів тощо) питання щодо внесення змін та доповнень до Митного та Податкового кодексів в контексті удосконалення визначення митної вартості товару. А саме, за основу для оподаткування товарів, що ввозяться на митну територію України, пропонується застосовувати тільки податок на прибуток, який був отриманий після продажу цих товарів. Для цього необхідно в нормативно-правовому та ІТ сенсі розробити податково-фінансовий механізм щодо контролю податковими та митними органами сплати податків з прибутку продавця в ланцюзі продаж до кінцевого споживача. На кожному етапі продажу цього товару має бути автоматичне оподаткування за різницею між заявленою при ввезенні та кінцевою митною вартістю реалізованого на території України товару. В подальшому це дозволить здійснювати *об'єктивне* оподаткування без викривлення митної статистики та втручання «людського фактору» при визначенні посадовими особами митних органів вартості імпортованих товарів, що в свою чергу мінімізує корупційну складову, буде стимулювати зовнішньоекономічну торгівлю та прискорить випуск товарів у вільне використання. Також з метою оптимізації митних процедур для зменшення корупційних ризиків на кордоні, зокрема, в частині визначення митної вартості при декларуванні товарів, фахівцями [14] пропонується: 1) перенесення контролю митної вартості зі стадії митного оформлення на пост-аудит як однієї з основних форм митного контролю; 2) введення централізованого оприлюднення рішення щодо митної класифікації товарів (за прикладом ЄС), включаючи рішення податкових органів по документальних перевірках та судові рішення у справах стосовно

правильності класифікації, що безпосередньо впливає з правильності оцінки митної вартості товарів та впливає на обсяг надходження митних платежів до державного бюджету України.

Висновки. Підводячи підсумок дослідженню ризиків, які виникають при митному декларуванні товарів, застосуванні процедури спрощеного декларування партії товарів у межах однієї товарної позиції УКТЗЕД та контролю за визначенням митної вартості при оподаткуванні товарів, вважаємо за потрібне наголосити на тому, що запровадження більш досконалих механізмів з імплементацією європейських правил до законодавства України, які б враховували як інтереси держави, так і інтереси суб'єктів ЗЕД та митних посередників (брокерів), дозволить в подальшому уникнути ризиків при декларуванні товарів, оптимізує роботу державних органів України задіяних у процесі митного контролю та оформлення товарів, забезпечить спрощення митних процедур і формальностей, що в свою чергу мінімізує корупціогенні фактори, сприятиме зовнішньоекономічній діяльності та поповненню державного бюджету України.

Стаття присвячена дослідженню ризиків, які виникають при митному декларуванні товарів, застосуванні процедури спрощеного декларування партії товарів у межах однієї товарної позиції УКТЗЕД, визначенні митної вартості при оподаткуванні товарів.

Автором доведено, що при оформленні товарів, не завжди є можливість з боку декларанта по незалежним від нього причинам, фахової підготовки та досвіду об'єктивно оцінити ризики пов'язані з порушенням митних правил при декларуванні товару. Це відбувається за різних обставин та ситуацій, які напряду не залежать від декларанта і можуть розгляда-

тися, які такі що не мають суттєвого впливу на результати митного контролю та оформлення товару але несуть за собою негативні наслідки для декларанта. Також автором зосереджено увагу на недосконалості нормативно-правової бази у застосуванні процедури спрощеного декларування партії товарів у межах однієї товарної позиції УКТЗЕД та контролю визначення митної вартості при оподаткуванні товарів.

Проведений аналіз дозволив прийти до висновку, що наявність вищевказаних проблем, які виникають при митному декларуванні товарів, потребує системного аналізу з відпрацюванням існуючої практики застосувань притягнень до адміністративної відповідальності, а також визначення переліку нормативних документів, які потребують змін. Крім цього, за результатами аналізу, автор стверджує, про доцільність запровадження більш досконалих механізмів щодо застосування процедури спрощеного декларування партії товарів у межах однієї товарної позиції УКТЗЕД та визначенні митної вартості при оподаткуванні товарів.

Митне декларування товару – це процес, який повинен відповідати потребам сучасного митного контролю та оформлення товарів з врахуванням інтересів не тільки держави, а і суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та митних посередників, які безпосередньо задіяні у ньому та несуть повну відповідальність за заявлені дані відносно переміщеного через митний кордон України товару. Запровадження нових технологій митного декларування з імплементацією європейських правил до законодавства України з боку держави забезпечить мінімізацію ризиків пов'язаних з митним оформленням товару, стимулювання зовнішньої

торгівлі, зростання економіки та надходження платежів до державного бюджету України.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, декларант, митна вартість товару, митна декларація, митне декларування товару, митний посередник, порушення митних правил, процедура спрощеного декларування партії товарів.

Ivanchenko E. Customs declaration: risks and legal consequences

The article is devoted to the study of the risks arising in the course of customs declaration of goods, application of the procedure for simplified declaration of a consignment of goods within one commodity item of the UCGFEA, and determination of customs value in the course of taxation of goods.

The author proves that when clearing goods, it is not always possible for the declarant to objectively assess the risks associated with violation of customs rules when declaring goods for reasons beyond their control, professional training and experience. This occurs under various circumstances and situations that are not directly dependent on the declarant and may be considered as not having a significant impact on the results of customs control and clearance of goods, but entailing negative consequences for the declarant. The author also focuses on the imperfection of the regulatory framework in applying the procedure for simplified declaration of a consignment of goods within one commodity item of the UCGFEA and control over the determination of customs value in the course of taxation of goods.

The analysis has led to the conclusion that the existence of the above problems arising from the customs declaration of goods requires a systematic analysis with the development of the existing practice of

bringing to administrative responsibility, as well as the identification of the list of regulatory documents that need to be amended. In addition, based on the results of the analysis, the author argues that it is advisable to introduce more advanced mechanisms for applying the simplified procedure for declaring a consignment of goods within one commodity item of the UCGFEA and for determining the customs value for taxation of goods.

Customs declaration of goods is a process that should meet the needs of modern customs control and clearance of goods, taking into account the interests of not only the state, but also foreign economic operators and customs intermediaries who are directly involved in it and are fully responsible for the declared data regarding the goods transported across the customs border of Ukraine. The introduction of new customs declaration technologies with the implementation of European rules into Ukrainian legislation by the state will ensure minimization of risks associated with customs clearance of goods, stimulation of foreign trade, economic growth and receipt of payments to the state budget of Ukraine.

Key words: administrative liability, declarant, customs value of goods, customs declaration, customs declaration of goods, customs intermediary, violation of customs rules, simplified declaration procedure for a consignment of goods.

Література:

1. Іванченко Е. П. Визначення митної вартості об'єктів права інтелектуальної власності в процедурі митного декларування товарів: господарсько-правовий аспект. Право і суспільство. № 1/2024. Т. 1. С. 94-108. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2024/1_2024/part_1/17.pdf.
2. Іванченко Е. П. Ризики у здійсненні митної брокерської діяльності при декларуванні товарів. Розвиток міжнародних економічних відносин в умовах глобаль-

них викликів: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 3-4 травня 2024 року) / За заг. ред.: М. М. Палінчак, В. П. Приходько, В. В. Химинець та ін. – Львів-Торунь : Liha-Pres, 2024. –212с. С. 110-113.

3. Іванченко Е. П. Митне брокерське підприємництво: декларування товарів у межах однієї товарної позиції УКТЗЕД. Підприємництво та торгівля: сучасний стан і перспективи розвитку: Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (16 трав. 2024 р.) / відп. ред. О. М. Полінкевич, І. В. Кривов'язюк, М. В. Войчук. Електрон. дані. Луцьк: Вежа Друк, 2024. 152 с. С. 19-22.

4. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 року № 4495. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.

5. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 450. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-n#Text>.

6. Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій за формою єдиного адміністративного документа : Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 р. № 651. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1372-12#Text>.

7. Іванченко Е.П. Особливості діяльності митних брокерів в умовах правового режиму воєнного стану: сучасний стан та перспективи правового регулювання. Юридичний вісник. 2023. № 6. С. 26-36. URL: http://chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://pp-law.in.ua/archive/4_2023/2.pdf.

8. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Закон України від 7 грудня 1984 року № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

9. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо врегулювання процедури складання митних декларацій на товари, які класифікуються у межах однієї товарної позиції згідно з УКТ ЗЕД, відповідно до Митного кодексу Європейського Союзу: Закон України від 27 липня 2022 року № 2458-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2458-20#Text>.

10. Урядовий портал: Верховна Рада ухвалила зміни до Митного кодексу для спрощення процесу декларування товарів. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/verkhovna-rada-ukhvalyla-zminy-do-mytneho-kodeksu-dlia-sproshchennia-protsesu-deklaruvannia-tovariv>.

11. Петросян В.О. Процедура визначення митної вартості товарів: адміністративно-правовий аспект : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Дніпро, 2023. 221 с.

12. Генеральна угода про тарифи й торгівлю 1994 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/981_003.

13. Угода про застосування статті VII Генеральної угоди про тарифи й торгівлю 1994 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_011#Text.

14. Рада бізнес омбудсмена. Зменшення корупційних ризиків на митниці. На основі звіту: ТОП-10 рекомендацій 2023 року. URL: <https://boi.org.ua/recommendations-post/16667-2/>.

